OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Riktlinje

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus
Innehållsansvar: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare
Granskad av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare
Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Giltig från: 2026-09-29
Giltig till: 2028-09-28

Vårdskada - Rapportering till högre medicinskt ansvarig vid misstanke eller risk, SÄS

Förändringar sedan föregående version

Redaktionella ändringar. Giltighetstiden förlängd.

Sammanfattning

Riktlinjen gäller situationer där misstanke finns att en (allvarlig) vårdskada kan inträffa, och där närmast medicinskt ansvarig inte är tillgänglig, inte har möjlighet att bedöma patienten eller där den som slår larm om situationen upplever att medicinskt ansvarig inte förstår situationens allvar. Den som uppmärksammar situationen har då rätten och skyldigheten att vända sig till närmast högre ansvarig eller annan kompetent medarbetare som kan agera för patientens bästa.

Bakgrund och syfte

Normalt vänder sig en undersköterska till en sjuksköterska, en sjuksköterska till en läkare, en ST-läkare till en specialist, en primärjour till en bakjour etc. när det gäller medicinska frågeställningar man inte behärskar eller har ansvar för. Det har vid ett flertal tillfällen förekommit att en medarbetare uppmärksammat symtom, provsvar eller kliniska parametrar för en patient, vilka ingett stor oro för att patienten har ett allvarligt akut tillstånd, och där medarbetaren försökt påtala detta för närmast medicinskt ansvarig för insättande av åtgärder. Av olika skäl har den ansvarige inte haft möjlighet att se patienten, eller prioriterat denna lägre än andra

patienter. Det har också förekommit att den påkallande medarbetaren upplevt att varningar bagatelliserats eller inte förståtts av den ansvarige. Det har hänt att patienter avlidit eller fått allvarliga skador på grund av att åtgärder satts in för sent.

Förutsättningar

Varje medarbetare har en lag skyldighet att utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet samt att aktivt bidra till att en god patientsäkerhet upprätthålls. All personal inom sjukvården är själv ansvarig för hur de egna arbetsuppgifterna utförs.

I en ofta pressad arbetssituation, är det viktigt med en klar och tydlig information för att mottagaren ska förstå det väsentliga i det avsändaren vill förmedla. Inom SÄS ska all muntlig patientrapportering ske strukturerat enligt SBAR. Se rutinen SBAR vid SÄS.

Varje medarbetare som upplever att en patient försämras i sitt tillstånd har att aktivt medverka till att kontroller av vitala parametrar genomförs, och att dessa dokumenteras och rapporteras till den som har det medicinska ansvaret för patienten. Bedömning av vitalparametrar ska göras enligt NEWS (National Early Warning Score). Se riktlinje Mobil intensivvårdsgrupp (MIG) för vuxna patienter vid SÄS.

I SÄS värdegrund ingår att medarbetarna har respekt för varandra. I detta ingår att tydligt och sakligt förklara varför man är orolig över en särskild patients situation, om man först inte får gehör för det man säger. Den som genom större erfarenhet och kunskaper upplever att en medarbetare är obefogat orolig har att på ett pedagogiskt sätt förklara varför de iakttagelser som rapporteras inte ska inge oro.

Utförande

Om den som har omvårdnadsansvaret för en patient, eller som av andra skäl är engagerad i patientens aktuella tillstånd, uppfattar att patienten är allvarligt akut sjuk, eller att tillståndet försämras på ett sätt som ger anledning att misstänka att patienten håller på att bli

allvarligt akut sjuk, ska medarbetaren vidta åtgärder. Om uppmärksamhet och åtgärder efterfrågas från en i medicinskt hänseende överordnad och denne

- inte går att nå
- inte har tid att bedöma patienten
- inte bedömer situationen som allvarlig utan att lämna övertygande förklaring till sin bedömning, eller
- bedömer att patienten kräver åtgärder men inte agerar tillräckligt beslutsamt eller omfattande för att säkerställa patientens tillstånd,

ska medarbetaren först försäkra sig om att den medicinskt överordnade förstått situationen, och helst själv agerar eller påkallar hjälp för att lösa den akuta situationen. Om medarbetaren inte får gehör, eller inte kan nå den ansvariga, har medarbetaren både rätt och skyldighet att vända sig till närmast högre medicinskt ansvarig, om sådan finnes, eller till en annan medarbetare med tillräcklig medicinsk kompetens som kan agera för patientens bästa. Om möjligt bör medarbetaren också informera den närmast ansvariga om att denna kontakt tas på grund av oro för patientens tillstånd.

Medarbetaren ska alltid dokumentera sina bedömningar och åtgärder i journalen.

Uppföljning

Varje situation som resulterat i att medarbetare agerat enligt riktlinjen ska rapporteras som en avvikelse i MedControl PRO enligt ordinarie rutin, se riktlinje Avvikelsehantering. Uppföljning ska göras inom ansvarig verksamhet. Situationen bör också diskuteras på ett konstruktivt sätt med linjechef och berörda medarbetare.

Om uppföljningen visar att den medicinska situationen inte var så allvarlig som medarbetaren först befarade, ska det inte läggas medarbetaren till last utan ses som ett aktivt och ansvarsfullt agerande för att leva upp till patientsäkerhetslagens intentioner om en säker vård.

Källförteckning

1. Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:569). Svensk författningssamling
   www.riksdagen.se under rubrik *Dokument & Lagar*
2. Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SFS 2011:9). Socialstyrelsens författningssamling
   www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20119-om-ledningssystem-for-systematiskt-kvalitetsarbete
3. Sjukhusövergripande riktlinjer.
   Medicinskt beredningsråd SÄS
   https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrdokument

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Granskad av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-25

Version: 7.0

Giltig från: 2026-09-29

Giltig till: 2028-09-28